

В, І, Р, А, Н, А, Д, І, Я, Л, Ю, Б, О, В. Якщо скласти ці літери, то матимемо три знайомі слова. А якщо візьмемо і збудуємо з них хатинку, то саме у такій хатинці, де панує віра, надія і любов, мріяв жити митрополит Андрей Шептицький.

У руках ви тримаєте книгу з назвою «Шептицький від А до Я». Вона задумана як видання, що його потребують діти й дорослі, аби зацікавитися глибше непересічною постаттю української історії і культури. Звісно, ми не змогли охопити все, що стосується життєвого подвигу митрополита Андрея, означили лише найважливіші події, які мали вплив на його особисте і на загальне, всенародне. І в цьому загальному чільне місце займали українські діти, на яких влади́ка покладав особливі сподівання. Митрополит любив дітей і дбав про них, дівчата відчувала цю любов і добро, зверталась до влади́ки як до рідної людини, називала «наш Татусь», «Тато». Любов поверталася митрополитові сторицею. Діти писали листи влади́ці Андрею, особливо багато їх надходило перед днем Святого Миколая. На конверті була адреса: «Небо, Святий Миколай, через руки їх Екссцеленції Митрополита Андрея».

Марцельки, Ольги, Нусі, Васильки, Ганусі, Ірці, Михасі писали дуже тепло і щиро:

*Найдорожчі Таточку!
Прошу приїхати до нас, бо я ще Таточка ніколи не бачила. Я сего року перший рік в приюті, і всі товаришки говорять, що мають Таточка у Львові, і я лише слухаю, та й думаю собі: а ну як Таточко приїде, чи схоче мене взяти за свою дитину? Бо вже кілька літ, як помер мій рідний Тато, і тепер не маю нікого...*

Я Любця. І дуже боюся чорта. Най Таточко приїдуть і мене сховать під плащ, і чорт мене не буде бачити.

Я ще не умію писати, але пишу кілька слів, щоби сказати, що я Таточка люблю. Бо я не маю нікого. Мама і тато мені померли. А тут я маю всю і також Таточка. Я нічого не можу післати Таточкові, лишень рогульок і тісточко.

Митрополит добре знав, яка невесела доля у кожної дитини-сироти, він зорганізував двадцять сиротинців для дітей. І навіть звертався до Папи Бенедикта XV з проханням про допомогу сиротам, повідомляючи, що з 1914-го до 1920-го не було року, щоб через Галичину не переходили якісь війська. Після Першої світової війни в Галичині було 20 000 сиріт, і цими дітьми він опікувався.

Одна маленька дівчинка Олюня, що виховувалась у дитячому сиротинці, написала митрополитові:

Наша маленька Ганнуська ніколи тебе не бачила, і ми їй пояснюємо, що ти такий великий, як наша черешня на городі, а борода у тебе, як у Святого Миколая.

Від митрополита діти отримували у подарунок цукерки, олівці, одяг, фарби, забавки. Малі хитруни знали, що влади́ка обов'язково відгукнеться на їхній лист.

Та, окрім цих скромних дитячих потреб, Андрей Шептицький дбав про більше: про гарт їхнього духу, про фізичне здоров'я і про освіту, яка відчинить перед ними браму у великий світ. Отож, коли на останній сторінці побачите літеру Я, поміркуйте, в який спосіб ваше Я подбає про віру, надію і любов, бо в прихистку цих слів – велична постать митрополита Андрея.

АНДРІЙ

ім'я походить від грецького слова «андрос», що означає — людина.

АРИСТОКРАТ

представник найвищої півної верстви суспільства (від грецького імені Аристократ — так звали царя Аркадії).

АСКЕТ

людина, що дотримується самообмеження задля духовного вдосконалення (від грецького слова «аскеза» — вправа).

Андрій Шептицький (владика підписувався Андрей — так ми і називаємо його тепер) народився 29 липня 1865 року в графській родині Івана та Софії Шептицьких у селі Прилбичі на Яворівщині. При хрещенні був названий Романом-Олександром-Марією — за традицією в аристократичних колах дітям давали кілька імен. З п'яти років мати почала навчати його грамоти, іноземних мов та

катехиту, виховувала в синові аскетизм і скромність у потребах. Коли хлопчиків минуло одинадцять літ, батьки взяли його з собою до Львова: вони їхали перед Великоднем до сповіді. Роман побажав висповідатися — вперше в житті — духівникові матері отцю Мануїлу. У листі до приятельки Софія Шептицька написала, що це хлоп'я Господь хоче мати своїм.

★ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ★

ГРАФ РОМАН-ОЛЕКСАНДР-МАРІЯ ШЕПТИЦЬКИЙ

Андрей

Б

БРАТИ
кожен із синів
батька й матері —
брат іншому.

Окрім Романа, подружжя Шептицьких мало ще шістьох синів: Стефана (помер маленьким); Юрія (помер в юнацькому віці); Казимира — правника, що пішов шляхом Романа і став отцем Климентієм; Олександра — правника і землевласника, що господарював у своєму маєтку під Замостям (Польща); Станіслава — генерала польського війська; Леона — спадкоємця родового маєтку Прилбичі.

ВАСИЛІЯНИ

В Е Л Е Т Е Н Ь

митрополит Андрей мав зріст 2 метри 8 сантиметрів

----- 2,08 м

Василіяни — спільна назва кількох чернечих орденів та громад, в основу діяльності яких лягли аскетичні заповіді святого Василія Великого.

1 липня 1888 року Роман Шептицький одяг василіянську рясу і отримав ім'я Андрій у Добромильському монастирі святого Онуфрія. Він спав на твердому ліжку, накривався благенським рядном, споживав просту їжу, багато молився й виконував у монастирі найважчу роботу. За рік склав присягу Василіянському Чину, згодом виїхав до Кракова на богословські студії і закінчив їх з докторським ступенем. До монастиря повернувся вже отцем Андреем, склавши вічні обітниця, і навчав послушників грецької та латинської мов, займався місіонерською діяльністю.

Г

ГРАФ

у ранньому середньовіччі — посадова особа при королі в Західній Європі (від нім. «Graf» — супутник); у пізніші часи — дворянський титул, що засвідчує аристократичне походження.

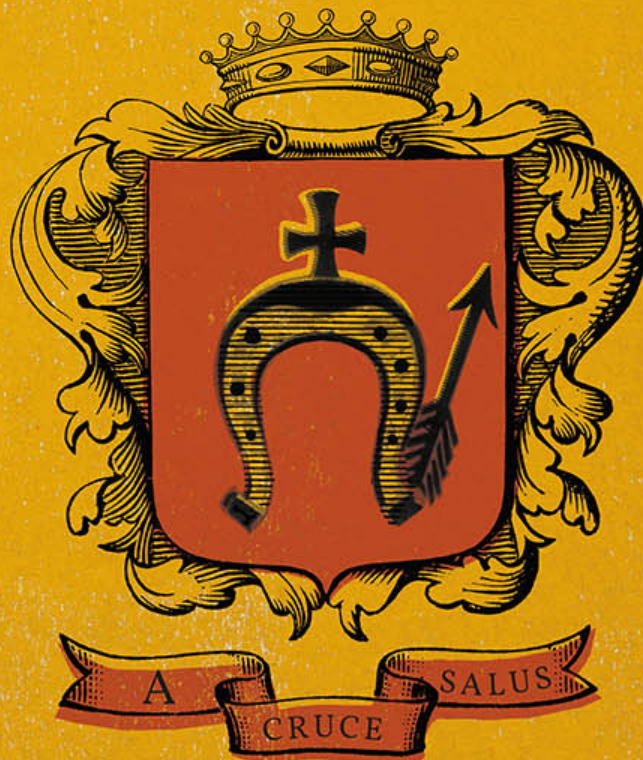
Граф Іван Шептицький
(1836 – 1912)

батько митрополита, замолоду був при австрійському цісарському дворі камергером, тобто придворним. Отримав титул графа і став почесним членом Мальтійського ордену. Після одруження із Софією Фредро оселився у маєтку Прилбичі, що перейшов до родини ще у XVIII ст. Добре господарював, упорядкував землі, побудував палац, займався вивченням свого родоводу, мав приватний музей із давніми портретами предків, документами, книгами та ужитковими речами.

ГЕРБ

Емблема, спадковий знак (від нім. «Erbe» — спадок), поєднання фігур і предметів, яким надається символічне значення; герб зображають на прапорах, монетах, печатках, документах тощо; на самому гербі пишуть гасло з двох-трьох слів. На гербі Шептицьких написано: «Спасіння во Хресті».

герб
роду Шептицьких

ГАНОК
прибудова перед
входом у будинок,
настил зі східцями.

ГАЗДА
добрий господар;
порядна чесна
людина; чоловік.

Коли родина Шептицьких приїздила до Прилбичів, найулюбленішим місцем для розмов про все — від державних новин до буденних справ у маєтку — був ганок. Навколо могли юрмитися діти — ніхто їх не відганяв і не казав, що вони заважають дорослим. До слова, між собою брати Шептицькі спілкувалися французькою.

Перегортаючи сторінки спогадів та приватного листування Шептицьких-Фредро, можна натрапити на свідчення виняткової «газдівської» риси в характерах чоловіків і жінок. Яцко Фредро ризикнув, викуповуючи село Бенькова Вишня, але за кілька років добре його облаштував і почав отримувати прибутки. Його дружина Маріанна опікувалася садом. Їхній старший син Северин також був удатний до господарських справ, і навіть молодший, Олександр, уже знаменитий драматург, на батьків погляд, був ретельним і кмітливим у господарських справах. Те саме можна сказати про графа Івана Шептицького та графиню Софію, які у Прилбичах мали винятково успішну маєтність.

MAMAN, J'ARRIVE!